

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Відділ зберігання фонду, обслуговування користувачів
і соціокультурної діяльності**

#працюємо_для_перемоги

**Внесок М. Ф. Даденкова (1885–1955)
в історико-педагогічну науку**

(до 140-річчя від дня народження українського педагога, професора, викладача Фребелівського жіночого педагогічного інституту та Вищих педагогічних курсів у Києві, завідувача кафедри педагогіки Ніжинського, Київського та Кутаїського педагогічних інститутів, завідувача відділу історії педагогіки Українського науково-дослідного інституту педагогіки)

2025

Микола Федорович Даденков народився 3 квітня 1885 р. у м. Вятка у родині земського землеміра. Середню освіту здобув у Вятській гімназії.

У 1905 р. вступив до Історико-філологічного інституту князя Безбородька в Ніжині Чернігівської губернії.

Педагогічну діяльність Микола Федорович розпочав одразу після закінчення інституту, у 1910 р.

Працював викладачем Лубенської учительської семінарії (1911–1912, м. Лубни Полтавської обл.).

У 1912 р. його затвердили викладачем педагогіки Київського Фребелівського жіночого інституту.

*Центральний корпус
Ніжинського університету*

*Приміщення Київського
Фребелівського жіночого інституту*

У 1916 р. М. Ф. Даденкова призначають директором гімназії у м. Радомишлі (тепер Житомирська область), якою він керував чотири роки.

З присвоєння педагогу професорського звання у 1927 р. розпочалася його викладацька діяльність у Дніпропетровському інституті народної освіти, згодом – у Ніжинському інституті соціального виховання (1928–1941), в якому з 1933 р. Микола Федорович очолив кафедру педагогіки.

Із 1938 р. Микола Федорович за сумісництвом творчо співпрацює з Українським науково-дослідним інститутом педагогіки (УНДІП), де під керівництвом С. Х. Чавдарова тоді розробляли актуальні питання педагогічної науки.

У роки Другої світової війни, під час евакуації, М. Ф. Даденков обіймав посаду професора кафедри педагогіки в Кутаїському педагогічному інституті (Грузія). Тут він вивчив грузинську мову, що дало змогу працювати з грузинською педагогічною літературою.

Як тільки столицю України було визволено від нацистської окупації (1943), Микола Федорович повернувся до Києва і почав завідувати відділом історії педагогіки УНДІП (1944–1955), одночасно очолював кафедру педагогіки Київського педагогічного інституту імені О. М. Горького.

Під науковим керівництвом М. Ф. Даденкова проводили важливі наукові дослідження з проблем розвитку школи в Україні.

Даденков нагороджений орденом та медалями.

У спогадах колег, учнів і студентів Микола Федорович постає як чуйна, мила та ерудована людина, яка все своє життя присвятила педагогіці.

Помер М. Ф. Даденков 19 січня 1955 року. Похований в Києві на Лук'янівському цвинтарі (ділянка № 40, ряд 3, місце 1). (Тепер Державний історико-меморіальний Лук'янівський заповідник).

У статті на смерть вченого написано: «Талановитий педагог, людина виняткової чесності і скромності, Микола Федорович Даденков був прикладом сумлінного і пристрасного служіння науці» (Пам'яті М. Ф. Даденкова // Рад. шк. – 1955. – № 3. – 3-я с. обкл.)

Могила М. Ф. Даденкова

Педагогічні ідеї М. Ф. Даденкова

- Дослідження питання освіти й виховання особистості в німецькій школі («Особистість у сучасній німецькій педагогіці» (1911).
- Національне виховання, викладання рідної мови в школі (аналіз книги Рудольфа Гільдебранда «Про викладання рідної мови в школі і про національне виховання загалом» (1902, пер. Е. Якушкіна).
- Педагогіка особистості. М. Ф. Даденков наголошував, що педагогіка особистості виділила нову мету виховання – розвиток особистості, нову мету викладання – розвиток творчих сил дитини і новий погляд на вчителя як на художника, котрий працює вільно, не обтяжений ні методичними вказівками, ні навчальним планом, керується лише настроєм дітей.

***«Будь-який науковий матеріал, що для
ученого лише предмет розуму, повинен
у вихователя бути предметом серця»***

М. Ф. Даденков

Наукові праці педагога-просвітника

Ще на початку своєї науково-дослідної та викладацької діяльності у 1916 р. М. Ф. Даденков виступив із доповіддю **«Художня картина як фактор виховуючого навчання»** на засіданні Київського педагогічного з'їзду.

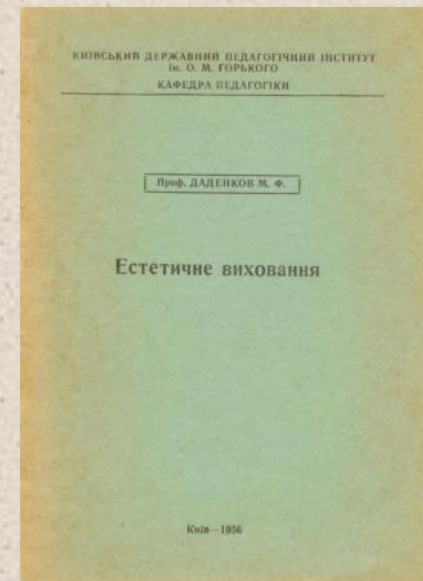
У 1915 р. вийшов посібник **«Малювання, як засіб наочності. З 110 рисунками. Перша тисяча»** (Київ : Вид. Херсон. губ. зем. упр., 1915. – 90 с.). Посібник містить 110 ілюстрацій, серед них і учнівські малюнки, що прекрасно демонструють психологію та особливості світосприйняття маленької людини.

Тему естетичного виховання М. Ф. Даденков продовжував розвивати і далі. Він так розглядав роль мистецтва у вихованні та навчанні молоді: «... ми закликаємо мистецтво у школу, тому що воно є сонцем для нашого почуття, піднімає наш дух та вливає у нашу волю чисті, свіжі сили, воно допомагає людині бути людиною, змушуючи її не тільки пристосовуватися, а й підноситися над світом повсякденної дійсності».

У 1940 р. під орудою С. Х. Чавдарова створено перший в Україні ґрунтовний підручник для педагогічних вишів «Педагогіка». М. Ф. Даденков написав до нього два розділи: «Зміст навчальної роботи в середній школі» та «Естетичне виховання».

У 1956 р. вийшла книга «Естетичне виховання».

Естетичне виховання
/ М. Ф. Даденков – Київ : Київський
держ. пед. ін-т ім. О. М. Горького,
1956. – 25 с.

Історія педагогіки
/ М. Ф. Даденков. —
Київ : Рад. шк., 1947. —
324 с.

Важливою подією ранніх повоєнних років стало видання першого україномовного підручника для педагогічних вишів «**Історія педагогіки**» (1947 р.) професора М. Ф. Даденкова.

Звичайно, новаторські ідеї професора не залишилися не поміченими тогочасною ідеологічною цензурою. Газета «Радянська освіта» опублікувала статтю «Порочний підручник з історії педагогіки» (автори Е. Зільберштейн, Й. Фолюшевський та Д. Бойко). Критика стосувалася недостатнього висвітлення ролі російської (радянської) педагогіки, «незадовільного викладення вчень Маркса, Енгельса, Леніна і Сталіна про виховання та освіту».

Значну увагу Микола Федорович приділив педагогічній спадщині видатних педагогів. Зокрема йому належать статті «Великі слов'янські педагоги XVII–XIX ст. та їх спадщина» (1945), «Коменський і визвольна боротьба українського народу в XVII віці» (1946).

У 1945 р. вийшла книга «К. Д. Ушинський (до 75-річчя з дня смерті)» у співавторстві з С. Х. Чавдаровим.

Крім того, вперше в підручнику для майбутніх педагогів «Історія педагогіки» (1947) з'явилися окремі статті про педагогічні ідеї Г. С. Сковороди, Т. Г. Шевченка, І. Я. Франка.

К. Д. Ушинський (до 75-річчя з дня смерті) / С. Х. Чавдаров, М. Ф. Даденков. – Київ : Рад. шк., 1945. – 29 с.

Внесок М. Ф. Даденкова в розвиток педагогічної науки

Роль Миколи Даденкова в розвитку українського підручникотворення середини ХХ століття [Електронний ресурс] / Галина Адамович // Тези Міжнар. наук.-практ. конференції "Особистість в історії, літературі та методиці навчання" 23 жовтня 2020 року / Івано-Франків. обл. ін-т післядиплом. пед. освіти. – Джерела. – 2020. – № 1/4 (91–94). – Режим доступу:

https://www.ippo.if.ua/images/stories/Dj_20/dz2.pdf

Феномен педагогічної характеристики учня: від Ушинського до Сухомлинського : монографія / Олександр Міхно ; [наук. ред. Ольга Василівна Сухомлинська]. – Вінниця : Кушнір Ю. В., 2020. – 519 с.

Про М. Ф. Даденкова на с. 84, 90, 96

Науково-педагогічна діяльність кафедр педагогіки у вищих педагогічних навчальних закладах України: історико-педагогічний аспект : монографія / О. І. Башкір. – Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2017. – 518 с. – Доступно також:

<https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/025c2d5d-1a77-4708-9b3e-078bb489f091/content>

Про М. Ф. Даденкова на с. 204, 219, 229

Аналіз В. Масальським розвитку методики навчання української мови в школі в 40–50-х роках ХХ століття / Кушнірова Л. В. // Інновац. педагогіка. – 2019. – Вип. 10, т. 2. – С. 66–69. – Режим доступу: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2019/10/part_2/17.pdf

Про М. Ф. Даденкова на с. 67

Розвиток управлінського підрозділу в Інституті педагогіки НАПН України в змісті підручника для керівника / Г. М. Калініна // Проблеми сучасного підручника : зб. наук. пр. / Ін-т педагогіки Нац. акад. пед. наук України. – Київ : Пед. думка, 2016. – Вип. 17. – С. 150–160. – Доступно також:

<https://ipvid.org.ua/index.php/psp/article/view/360/368>

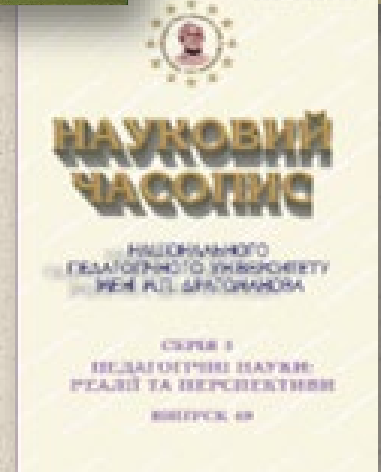
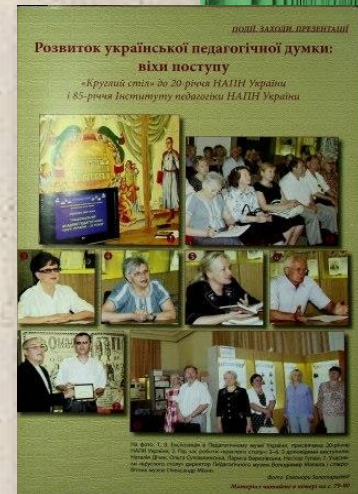
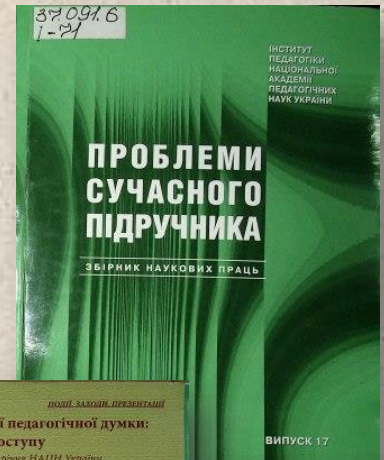
Про М. Ф. Даденкова на с. 153.

Розвиток української педагогічної думки: віхи поступу / Н. Дічек // Рідна школа. – 2012. – № 6. – С. 79-80.

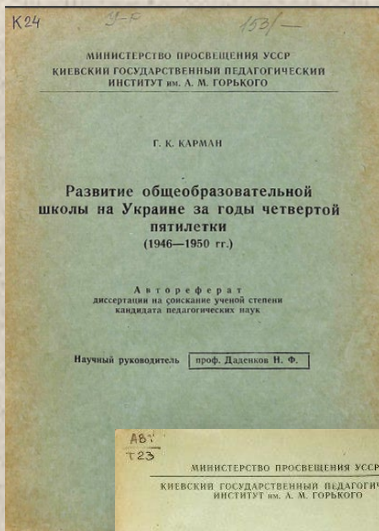
Про М. Ф. Даденкова на с. 79-80.

Теоретичний підхід до розвитку освіти дорослих в Україні від 1870 р. XIX ст. до періоду становлення радянської освітньої політики – 1958 р. XX ст.: (етапи реформування та подальшого розвитку) / О. І. Мартіросян // Наук. часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова : [зб. наук. пр.]. Сер. 5 : Педагогічні науки: реалії та перспективи. – Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2010. – Вип. 24. – С. 101–110.

Про М. Ф. Даденкова на с. 105.

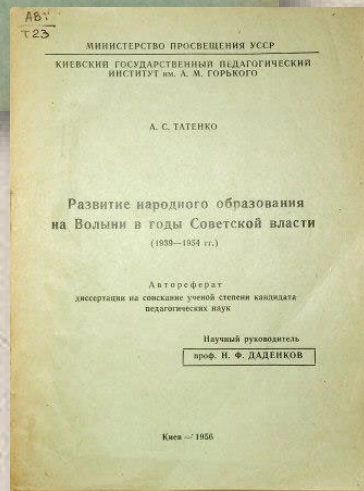

Дисертаційні роботи, написані під керівництвом М. Ф. Даденкова

Карман Г. К. Развитие загальноосвітньої школи на Україні за роки четвертої п'ятирічки (1946–1950 рр.) : автореф. дис. ... канд. пед. наук / Г. К. Карман ; наук. керівник М. Ф. Даденков ; КДПІ ім. О. М. Горького. – Київ, 1955. – 16 с. – Режим доступу:

<https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/25327/100313127.pdf;jsessionid=D63ADCB33893D641A6FF883E0C4BE84D?sequence=1>

Татенко О. С. Развитие народної освіти на Волині в роки радянської влади (1939–1954 рр.) : автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. / О. С. Татенко ; наук. керівник М. Ф. Даденков ; КДПІ ім. О. М. Горького. – Київ, 1956. – 13 с.

Вікіпедія Вільна енциклопедія

Пошук у Вікіпедії Знайти

Почертвувати Створити обліковий запис Увійти

Візьміть участь у конкурсі Вікіпедія для школи 2024—2025 та змагайтеся за призи

Даденков Микола Федорович

[ред. | ред. код] 1 мова

Зміст скховати

Вступ

Біографія

Посилання

Стаття **Обговорення** Читати Редагувати Редагувати код Переглянути історію Інструменти

Матеріал з Вікіпедії — вільної енциклопедії.

Микола Федорович Даденков (нар. 3 (15) квітня 1885, Вятка — 19 січня 1955, Київ) — український радянський педагог.

Біографія

[ред. | ред. код]

Народився 3 (15 квітня) 1885 у місті Вятці. У 1910 році закінчив Ніжинський історико-філологічний інститут.

У 1910—1919 роках вчителював. Навесні 1918 року Радомишльська повітова народна рада постановила вважати "Добродія Даденкова лічти ворогом Українського трудового народу", у 1919—1927 роках викладав педагогіку у Фребелівському жіночому педагогічному інституті. В 1927—1944 роках — професор Дніпропетровського, Ніжинського, Київського, Кутаїського педінститутів. З 1944 року очолював відділ історії педагогіки в Науково-дослідному інституті педагогіки України й кафедру педагогіки Київського педінституту.

Микола Федорович Даденков

Народився 3 (15) квітня 1885 Вятка

Помер 19 січня 1955 (69 років) Київ

Поховання Державний історико-меморіальний Лужанівський заповідник

Громадянство СРСР

Діяльність

Альбом

Діти

Нагороди

Зовнішній вигляд скховати

Текст

Малий

Стандартний

Великий

Ширина

Стандартний

Search ... Search

 ПЕДАГОГІЧНИЙ МУЗЕЙ УКРАЇНИ
Національної академії педагогічних наук України

Головна Виставки Новини Фонди Публікації Музейна педагогіка Музей педагогів Про музей Контакти English

До 130-річчя Даденкова Миколи Федоровича (1885 – 1955)

POSTED ON 03.04.2015 BY ADMIN

Микола Федорович Даденков народився 3 (15) квітня у 1885 р. у м. Вятка в родині земського землеміра. Після закінчення місцевої гімназії він у складі сім'ї переїздить в Україну, до Чернівецької губернії.

У 1905-1910 рр. Микола Даденков вивчає філологію та історію на відділенні слов'яно-російської філології Ніжинського історико-філологічного інституту.

Педагогічну діяльність Микола Федорович розпочав одразу після закінчення інституту, одержавши місце викладача російської мови та літератури Лубенської учительської семінарії. У 1912 р. його було затверджено викладачем педагогіки Київського фребелівського жіночого інституту. У літні канікулярні місяці педагог працює на земських учительських курсах, які були своєрідною формою підвищення фахової кваліфікації учительства.

У 1916 р. М. Ф. Даденкова призначають директором гімназії у м. Радомишлі (тепер Житомирська область), якою він керував чотири роки.

POPULAR RECENT RANDOM

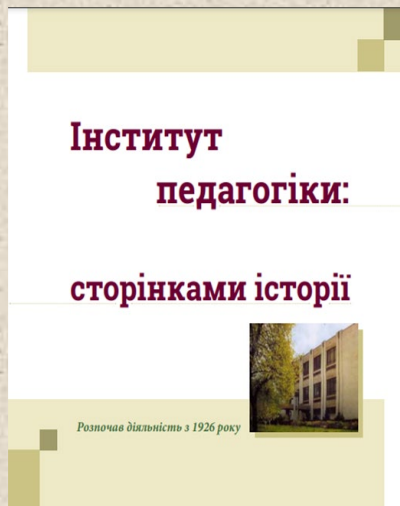
 Музей професійно-технічних навчальних закладів Житомирщини
Posted by admin Posted on 17 Березня, 2016

 Робота журі обласного конкурсного відбору Всеукраїнського конкурсу екскурсорудів музеїв закладів освіти Хмельниччини
Posted on 30 Січня, 2023
Posted by Валентина Єфімова

 Наукова конференція «Історико-культурний ландшафт Чернівецького історичного музею ім. В. Тарновського»

Даденков Микола Федорович [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енцикл. — Електрон. дані. — Режим доступу : https://uk.wikipedia.org/wiki/Даденков_Микола_Федорович

До 130-річчя Даденкова Миколи Федоровича (1885–1955) [Електронний ресурс] / Полухович Тетяна // Педагогічний музей України НАПН України : офіц. сайт. — Режим доступу: https://pmu.in.ua/virtual-exhibitions/dadenkov_130_rokiv/

Інститут педагогіки: сторінками історії :
 Фотоальбом до 90-ліття
 УНДІПУ. – Київ, 2021. – С. 16. –
 Режим доступу:
[https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2021/11/FOTO
 Albom do-90littiaUNDIPU_KLM.pdf](https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2021/11/FOTO_Album_do-90littiaUNDIPU_KLM.pdf)

Історія кафедри [Електронний ресурс]
 // Кафедра теорії та історії педагогіки
 Національного педагогічного університету імені
 М. П. Драгоманова : офіц. сайт. – Режим
 доступу: <https://www.ktip.npu.edu.ua/2008-05-19-11-42-58>

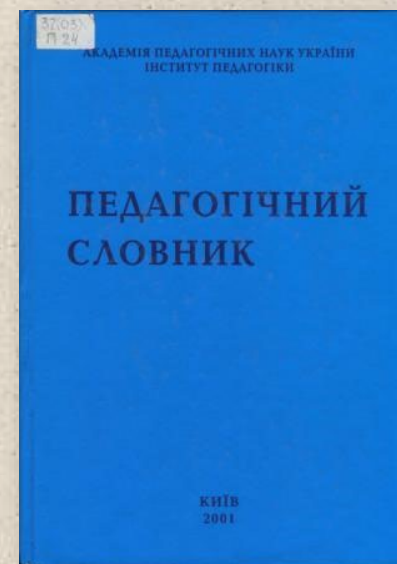

Даденков Микола Федорович (1885–1955) / Н. П. Дічек // Українська педагогіка в персоналіях : навч. посіб. для студентів вузів : у 2 кн. / за ред. О. В. Сухомлинської. – Київ : Либідь, 2005. – Кн. 2 : ХХ століття. – С. 257–266.

Київський державний педагогічний інститут імені О. М. Горького (1936–1991) // Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова : Історія. Сьогодення. Перспективи. 1834–2004 / [В. П. Андрущенко, Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова та ін. ; наук. ред. В. К. Майборода]. – Київ : Навч. книга, 2005. – 255 с. – До 170-річчя Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова.

Про М. Ф. Даденкова на с. 52.

Даденков Микола Федорович (1885–1955) // Педагогічний словник / АПН України, Ін-т педагогіки ; за ред. Ярмаченка М. Д. – Київ : Пед. думка, 2001. – С. 131.

Життєвий і творчий шлях професора М. Ф. Даденкова / О. Бондарчук // Шлях освіти. – 2010. – № 4. – С. 37–40.

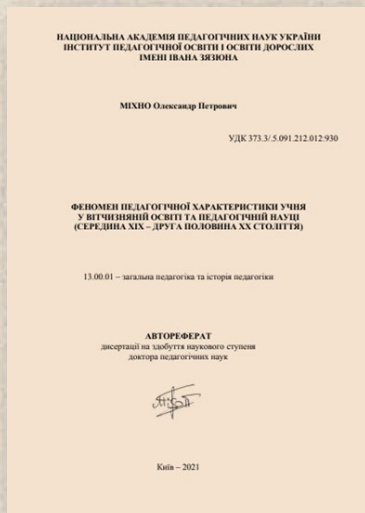
Невідомі професори нашого університету / Сергій Світленко // Дніпровський університет. – 2018. – № 7. – С. 2.

Дніпрівський національний університет імені Олеся Гончара

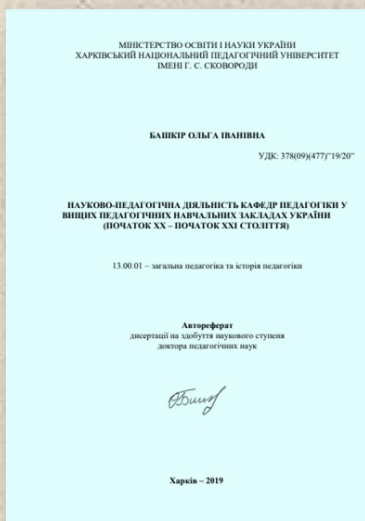
Даденков Микола Федорович (1885–1955) – педагог, вчений, випускник Ніжинського історико-філологічного інституту кн. Безбородька: до 140-річчя від дня народження
<http://www.ndu.edu.ua/index.php/ua/novini-universitetu/item/7939-dadenkov-mykola-fedorovych-1885-1955-pedahoh-vchenyi-vypusknyk-nizhynskoho-istoryko-filolohichnoho-instytutu-kn-bezborodka-do-140-richchia-vid-dnia-narodzhennia>

Міхно О. П. Феномен педагогічної характеристики учня у вітчизняній освіті та педагогічній науці (середина ХІХ – друга половина ХХ століття) : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01 / Міхно Олександр Петрович ; наук. консультант Сухомлинська Ольга Василівна ; Ін-т пед. освіти і освіти дорослих НАПН України. – Київ, 2021. – 44 с. Доступно також:

http://ipood.com.ua/data/avtoreferaty_i_dysertatsii/2021/MI_KHNO_avtoref_pas.pdf

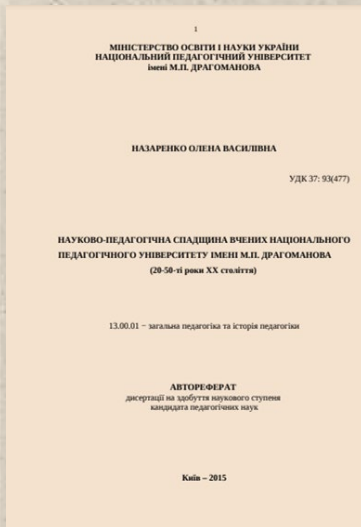
Про М. Ф. Даденкова на с. 18.

Башкір О. І. Науково-педагогічна діяльність кафедр педагогіки у вищих педагогічних навчальних закладах України (початок ХХ – початок ХХІ століття) : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01 / Башкір Ольга Іванівна ; Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Харків, 2019 – 42 с. – Режим доступу:

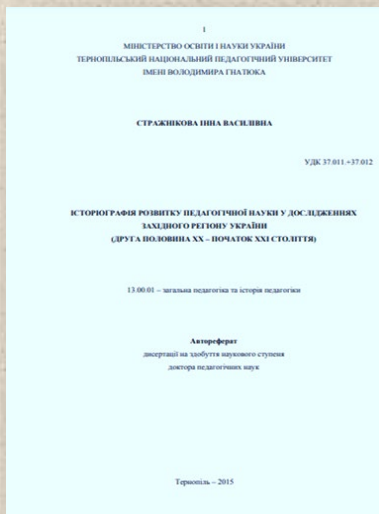
http://hnpu.edu.ua/sites/default/files/files/2019/02/aref_Bashkir.pdf

Про М. Ф. Даденкова на с. 18.

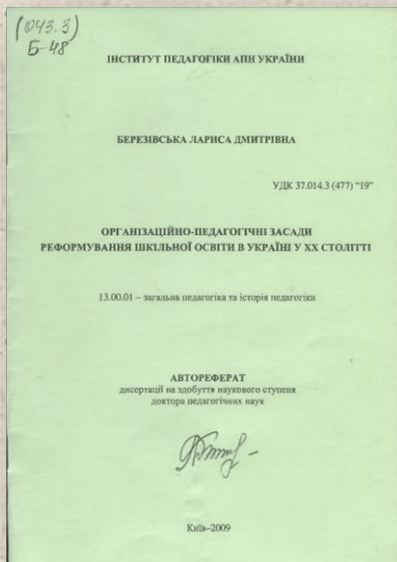
Назаренко О. В. Науково-педагогічна спадщина вчених Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (20–50-ті роки ХХ століття) : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Назаренко Олена Василівна ; Нац пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – Київ, 2015. – 26 с. – Доступно також: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/8481/100304587?sequence=1&isAllowed=y>

Про М. Ф. Даденкова на с. 14, 15, 20.

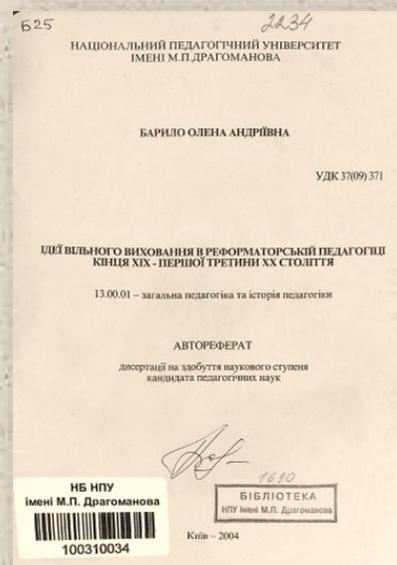
Стражнікова І. В. Історіографія розвитку педагогічної науки у дослідженнях Західного регіону України (друга половина ХХ – початок ХХІ століття) : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01 / Стражнікова Інна Василівна ; Тернопіл. нац. пед. ун-т ім. Володимира Гнатюка. – Тернопіль, 2015. – 39 с. – Доступно також: <http://dSPACE.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/5369/1/Stragnikova.pdf>

Про М. Ф. Даденкова на с. 3.

Березівська Л. Д. Організаційно-педагогічні засади реформування шкільної освіти в Україні у ХХ столітті : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01 / Березівська Лариса Дмитрівна ; [наук. консультант Сухомлинська Ольга Василівна] ; Ін-т педагогіки НАПН України. – Київ, 2009. – 43 с. Доступно також: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/9899/1/АВТОРЕФЕРАТ.pdf>

Про М. Ф. Даденкова на с. 13.

Барило О. А. Ідеї вільного виховання в реформаторській педагогіці кінця ХІХ – першої третини ХХ століття : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Барило Олена Андріївна ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – Київ, 2004. – 20 с. – Доступно також:

<https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/26989/100310034.pdf?sequence=1>

Про М. Ф. Даденкова на с. 10, 12.

Адреса:

**вул. Берлінського М., 9
Київ, 04060
Україна**

<https://dnpb.gov.ua/ua/>

E-mail:

dnpb@i.ua (для офіційних звернень)

dovidka_dnpb@i.ua (для довідок)

**fond.dnpb@ukr.net (послуги для
віддаленого користувача)**

Виставку підготувала Мелещенко Л. М. –
головний бібліотекар відділу зберігання фонду,
обслуговування користувачів і соціокультурної
діяльності;

відповідальна Бондарчук О. Б. – завідувач
відділу зберігання фонду, обслуговування
користувачів і соціокультурної діяльності.

Використано матеріали з фонду ДНПБ України
ім. В. О. Сухомлинського та інтернет-ресурси
(дата звернення 05.04.2025)